

На основу члана 13. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју ("Службени гласник РС", бр. 10/13, 142/14, 103/15 и 101/16), члана 32. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 129/07, 83/14 - др. закон, 101/16 - др. закон и 47/18), чл. 36. и 128. став 1. Статута града Зрењанина ("Службени лист града Зрењанина", број 17/20 - пречишћен текст) и члана 5. позиција 78. мере подршке руралном развоју Одлуке о буџету града Зрењанина ("Службени лист града Зрењанина", бр. 31/20 и 22/21), по претходно добијеној сагласности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде број _____ од дана _____ 2021. године, Градско веће града Зрењанина на седници одржаној дана _____ 2021. године, донело је

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА, ЛОКАЛНА САМОУПРАВА ЗРЕЊАНИН 2021.

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Град Зрењанин се налази у АП Војводини на западној ивици банатског лесног платоа, на месту где се каналисана река Бегеј улива у некадашње корито реке Тисе, на 20°23' источне географске дужине и 45°23' северне географске ширине. Спада у Средње-банатски округ и заузима површину од 1.326 km² што износи око 6,1% од целе површине АП Војводине и по том критеријуму, друга је по величини локална самоуправа у Републици Србији. Подручје града је изразито равничарски крај, те је под пољопривредним површинама 83,56% територије, док је свега 2,5% под шумама које се налазе у облику плантажа и култура у области река. Надморска висина Зрењанина је 80 метара, а на територији града креће се у распону од 77-97 метара. Град Зрењанин граничи са општинама Кикинда (на северу), Житиште и Сечањ (на истоку), Опово и Ковачица (на југоистоку), београдском општином Падилула (на југу), Тител и Жабал (на западу) и Нови Бечеј (на северозападу). Река Тиса делом чини административну границу града Зрењанина и Средње-банатског округа. Зрењанин је од главног града Србије, Београда, удаљен 75 km, а од главног града АП Војводине, Новог Сада, 50 km, колико су удаљене и садашње границе Европске уније (Румунија). Овакав положај чини Зрењанин изузетно важним транзиционим центром и потенцијалним ресурсом на правцу север-југ и исток-запад. Ово подручје је раскрсница магистралних путних праваца који повезују Србију са Мађарском и Румунијом и то: Београд - Зрењанин - Српска Црња - Темишвар (Румунија), Београд - Зрењанин - Нови Кнежевац - Сегедин (Мађарска). Подручје града Зрењанина је најгушће речно чвориште у Европи, где протиче више водених токова: Бегеј, Тамиш, Тиса, Караш и каналска мрежа Дунав-Тиса-Дунав.

Природни услови и животна средина: Регион ком припада град Зрењанин одликује умерено-континентална док се клима на подручју овог града налази на прелазу из мало влажног у суви климатски тип. Поднебље је степско континентално, средња годишња температура износи 11,5 степена Целзијуса а годишња количина падавина око 583 мм. Распоред падавина према годишњим добима је прилично уједначен, али су честа и велика одступања. Најизразитији ветар овог подручја је кошава. Брзина кошаве је веома променљива. Дува брзином од 5 - 11 м/с али понекад њени налети достижу брзину и од чак 28 м/с. Кошава дува из југоисточног или источног правца и доноси релативно топле и претежно суве ваздушне масе. Други значајни ветар овог подручја је ветар из северозападног правца. Он редовно доноси кишу и снег и снабдева читаву Војводину довољниом количинама влаге. Трећи значајни ветар је северац. То је хладан и често прилично јак ветар. У току зиме снег просечно пада 22 дана. Зрењанин има од 2.000 до 2.200 сунчаних часова годишње, најмање сунчаних часова има у децембру - 42,5 а највише у јулу - 314. Општа карактеристика свих климатских елемената овог подручја одражава се великим амплитудама у годишњим ходовима и у великим варијацијама вредности током године. Према педолошкој карти Војводине, подручје града је макроскопски подељено на две педолошке

катеорије: карбонатни чернозем на вишим деловима лесне терасе и солоњец - слатина у долини Бегеја. Хидрографску мрежу и водни потенцијал града Зрењанина чине реке Тиса Тамиш, Бегеј, Караш као и каналски систем ДТД, те низ бара и рибњака. Све реке имају мањи пад, спор и кривудава ток, велику акумулативну моћ и склоност ка меандрирању и стварању мртваја. Подземне воде се јављају у виду прве (фреатске) и друге (артерске и субартерске) издани. Зрењанин је формиран и лежи на обалама реке Бегеј, а на само десетак километара од града протиче река Тиса, највећа притока Дунава на читавом његовом току. И само ушће Тисе у Дунав, на тридесетак километара од Зрењанин представља административну границу територије града. Река Бегеј извире у карпатском подручју у Румунији и протиче Банатом као лева притока Тисе. Улива се у реку Тису код насељеног места Перлез. Река је дуга 254 km, од тога 76 km је у Србији. Од Темишвара до Зрењанина, и даље до ушћа, претворена је у пловни тзв. Бегејски канал. Стари Бегејски канал, каналисано речно корито, дуг је 97 km, а нови 83 km (до Темишвара). Река Тиса највећа је притока Дунава (966 km, површина слива 157.186 km², извире у Карпатима, у Украјини, на 1.800 метара надморске висине и протиче панонским басеном - настаје од Беле и Црне Тисе. Дужина тока је 1.070 km. Највећи део тока припада Мађарској, а кроз Србију, до ушћа у Дунав код Сланкамена, протиче у дужини од 207 km. Код места Перлез у Тису се улива Бегеј. Тиса делом чини административну границу града Зрењанина и Средњобанатског округа. Река Тамиш извире у Румунији, у области трансилванских Алпа. Улива се с више рукаваца у Дунав, а главни рукавац утиче код Панчева. Дужина реке у Србији је око 118 km, а цео ток 352 km. Пловна је при ушћу. Главно пристаниште је у граду Панчеву. Река Дунав је међународна река. Извире у Шварцвалду (Немачка), улива се у Црно море. Протиче кроз Немачку, Аустрију, Словачку, Мађарску, Србију, Бугарску, Румунију и Русију. У нашу земљу улази код Мохача, тече у дужини од 591 km, напушта је код ушћа Тимока. Такође, пловна је целим својим током у Србији. Канал Дунав-Тиса-Дунав заузима значајно место у развоју привреде Бачке и Баната, али и ширег подручја. Поред природних, град Зрењанин располаже и вештачким акумулацијама. Језерски систем у центру Зрењанина назван "Бегејска петља" чине три језера, две станице за пречишћавање (примарна и секундарна) и дистрибуциони систем ценовода. Језеро-1 је предвиђено за спортски риболов, Језеро-2 за купање, а Језеро-3 за спортове на води. Радови на преграђивању реке Бегеј и стварању језера извршени су 1985. године. У самом Зрењанину остала су и два рукаваца "Старог Бегеја", сваки дужине од по 1 km који нису регулисани, а обрасли су трском. Три језера (комплекс „Пескара“) у МЗ Мужља су настала експлоатацијом песка. У околини насељеног места Ечка налази се Специјални резерват "Стари Бегеј - Царска Бара" који је рамсарска област (под заштитом УНЕСКО-а). У атару наесељеног места Елемир, налази се језеро-бара Окањ, а у насељеном месту Меленци налази се Бања Русања са језером слане воде, за које се планира стављање под режим заштите због свог специфичног значаја. Код насељеног места Стајићево, са леве стране пута на изласку из Зрењанина, налази се Петра бара. Код насељеног места Чента налазе се два природна језера. Осим тога, у Зрењанину се налазе и водене површине - рибњази. Највећи комплекс рибњака је између насељеног места Ечка и Бело Блато, затим код насељених места Меленци, Банатски Деспотовац, Ботош и Чента. За водоснабдевање града Зрењанина користи се подземна вода прве и друге субартерске издани. Прва субартерска издан формирана је у оквиру алевритских пескова, песковитих алеврита и у оквиру средњезрних песковитих седимената плеистоценске старости, на дубини од 40 до 70 m, док је друга субартерска издан формирана у оквиру седимената плиоценске старости, песковима и песковитим алевритима, у интервалу од 100 до 130 m дубине. Данашње водоснабдевање града Зрењанина базира се на експлоатацији подземне воде из основног водоносног хоризонта субартешке издани, бунарима на изворишту северозападно од града са укупно 35-40 бунара од чега је 35 бунара груписано на северозападу, у непосредној зони града, а још 5 бунара се налазе на другим локацијама око града (Баглаш, Мужља, Млекопродукт, Зелено поље). Укупна површина шума и шумских култура на територији града Зрењанин је око 4.544 ha, односно око 3 % укупне територије што је мање од просека у АП Војводини. Зрењанин и Средњобанатски округ се сматрају најнепошумљенијим деловима Војводине а самим тим и Србије. Квалитет шумског фонда је незадовољавајући - како по флористичком саставу, тако и по количини дрвне масе, прирасту, узгојном типу и просторном распореду. На територији града Зрењанина 84,5% заузимају пољопривредне површине, а највећи проценат земљишта налази се под ораницама и баштама и то 75,6% од укупне пољопривредне површине, а од тога 60,6% припада првој и другој класи што представља и најквалитетније земљиште за пољопривредну производњу. Због тога се мора строго водити рачуна да не дође до даљег смањења површина шумског земљишта. Развој шума и шумског земљишта подразумева унапређење постојећих шума, њихово коришћење у складу са еколошким принципима и економском исплативошћу. Да би се овај план реализовао треба пошумити целокупно земљиште у плавном делу реке Тисе и Дунава, виша и оцелитија земљишта дуж реке Бегеј.

Плавно земљиште у пољу реке Тамиш само је делом погодно за интензивни узгој лишћара. Депоније дуж канала Дунав-Тиса-Дунав треба пошумити, пошто се ради о материјалу из дубљих слојева, са малим процентом хумуса, посебну пажњу посветити избору садног материјала, као и технологији сађења. Површина под шумом ће се повећати на рачун пољопривредног земљишта слабијег бонитета, ако је кроз основе утврђено да ће се рационалније користити ако се пошуми. До 2020. године планира се 8.899 ha под шумама и шумским земљиштем, односно 6.71% укупне територије. Тренутна шумовитост у Средњобанатском округу изражена у процентима износи 1,9%, а оптимална шумовитост према ППРС је 13,1%. Биogeографске карактеристике. Говорећи са аспекта значаја биодиверзитета, треба рећи да се у граду налазе врло специфична подручја која су од државног али и светског значаја. Ту се пре свега мисли на Специјални резерват "Стари Бегеј - Царска Бара" који је рамсарска област (под заштитом УНЕСКО-а), језеро - бара Окањ и Бања Русанда за које се планира стављање под режим заштите због свог специфичног значаја. Простор Царске баре карактерише густо изаткан рељеф река, канала, језера и бара, док се боје смењују од плавих језера, преко зелених и смеђих шума, све до бледожуте и беле боје слатина. На овом простору некада се протезало безброј већих и мањих мочвара. Данас овај простор карактеришу меандри Старог Бегеја који се сужавају и скраћују и баре - све више нагнуте у односу на дно речног корита. Биљни свет Царске баре представљен је бројним аутохтоним врстама, од којих су неке ретке, поред оних које се редовно срећу на барским комплексима. По својој вредности издвајају се од водених биљака водени гриз, водена папрат, бели локвањ и друге. У ливадској вегетацији присутни су врањемил, хајдучка трава, слез, пелен, ливадска жалфија и друге, а у мочварној вегетацији: заједнице тршњака, водољуб, барска перуника, јеженица, пачија трава, иђирот и друге. Шумске површине заузимају значајне делове Резервата. Бројна стабла у околини колоније чалљи и **корморана** имају осушене врхове, чинећи их тако погодним за осматрачнице и узлетишта за лов рибе у **језеру** или бари, овим становницима баре. Светску славу овом месту донело је присуство птичјег **света са** око 240 врста (данас под знаком питања), због чега је ово добро проглашено за Рамсарско подручје, тј. уписано у УНЕСКО-ву листу мочварних подручја од међународног значаја. Неке од ретких птица које се овде могу видети су: орао белорепан, еја мочварица, ливадска еја, кобац, мишар, чалља кашикара и многе друге. На предлог стручњака Завода за заштиту природе Србије Влада Републике Србије прогласила је ово подручје Специјалним резерватом природе „Стари Бегеј - Царска бара“.

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: Према попису из 2011.г. на територији Зрењанина живи 123.362 (132.051 попис 2002.) становника различите етничке припадности. У ужем подручју града живи мање од 80.000 становника. Густина насељености је 92,96 km². Број домаћинстава на ширем подручју града, према попису из 2011. је 44.307 (46.375 попис 2002.), док их у самом граду има 27.978. Просечан број чланова домаћинства у граду је 2,71 а у насељеним местима 2,86. Најбројнија су домаћинства са 2 члана (11.919) која су потпуно преузела примат од домаћинстава са 4 члана којих је 2002. било 11.568, а сада само 8.141. Укупан број станова на територији Зрењанина је 43.288. Из ових података, види се да је град у периоду од непуне деценије изгубио 8.689 становника односно 6,6% у односу на 2002. годину, а у овом периоду значајно се променила и структура домаћинстава у односу на број чланова. Слично као и у другим општинама у Србији и у граду Зрењанину се уочава урбанистички тренд. Највећи пад броја становника забележен је у руралним насељима Банатски Деспотац, Јанков Мост, Орловат и Томашевац где је број становника смањен за 15-20%. Најмањи пад броја становника бележе насеља Зрењанин, Чента и Арадац у висини од 3-5%. У Зрењанину је 2011. године живорођено 1088 деце, а умрло 1871 становника. Природни прираштај карактерише убрзани негативан тренд са стопом -6,3‰ (-5,08 ‰; попис 2002.). Природно кретање становника је врло неповољно, са ниском стопом наталитета од 8,8‰ (9,52 ‰; попис 2002.) и високом стопом општег морталитета од 15,1‰ (14,61 ‰; попис 2002.). Просечан животни век мушкараца је 69,44 година а жена 76,04 године. У 2011. години склопљено је 623 а разведено 272 брака. Просечна старост становника са подручја Зрењанина је 42,2 године (мушких 40,4 године, женских 43,9 година). По структури, становништво је старачко 14,14% (15,12% попис 2002.) становника је млађе од 15 док је 40,36% (35,07% попис 2002.) становника старије од 50 година. У Зрењанину живи 3.932 мушкарца мање и 243 жена више него 2002. године. У свим старосним групама до 44 година, мушкарци су заступљенији, а у свим осталим старосним групама учешће жена је веће. Највећи број становника се налази у старосној групи од 55 до 59 година (8,5%) за разлику од пописа из 2002. године када је најзаступљенија старосна група била од 45 до 49 година (8,6%). Према попису из

2011. године на подручју Зрењанина пунолетно је 101.780 лица.

Диверзификација руралне економије: Према попису из 2011. године, радно способног (активног) становништва је 85.822 (91.104 попис 2002.), односно 69,47% укупне популације. Просечан годишњи број запослених становника, на основу података Агенције за привредне регистре је приказан на графикону. Удео жена у укупном броју запослених је 46,2% (42,8% попис 2002.). Укупан број евидентираних незапослених лица у НСЗ у септембру 2013. године је 9.076 (од чега 46,95% жена), а број запослених на 1000 становника је 234 (247 попис 2002.). Процент укупног броја запослених (28.858; просек, 2011. година) у укупном становништву је 23,39%, а у радно способној популацији 33,63%. Према попису из 2011. године, број запослених према сектору делатности је приказан у наредној табели. Табела: Број запослених према сектору делатности

Делатност	Број запослених	% укупно запослених
Прерађивачка индустрија	7 360	25,5
Приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих	4 364	15,1
Здравствена и социјална заштита	3 046	10,6
Образовање	2 702	9,4
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	2 499	8,7
Саобраћај и складиштење	1 170	4,1
Пољопривреда, шумарство и рибарство	1 164	4,0
Државна управа и обавезно социјално осигурање	1 164	4,0
Грађевинарство	1 130	3,9
Рударство	867	3,0
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	776	2,7
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	546	1,9
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	525	1,8
Уметност, забава и рекреација	392	1,4
Информисање и комуникације	315	1,1
Финансијске делатности и делатност осигурања	264	0,9
Административне и помоћне услужне делатности	208	0,7
Услуге смештаја и исхране	129	0,4
Остале услужне делатности	122	0,4
Пословање некретнинама	114	0,4
Укупно	28 857	100

Извор: Републички завод за статистику - Попис 2011. Запослени на територији града Зрењанина су остваривали просечну нето зараду већу и од националног и од покрајинског просека све до 2010. године. Међутим, 2011. и 2012. године просечна нето зарада је мања него у држави и покрајини. Незапосленост. Према подацима Републичког завода за статистику просечна незапосленост у 2011. години је износила 11.078 особа, односно 15,04%. Према Статистичким билтенима НСЗ, у Зрењанину је децембра 2012. године било 10.130 незапослених лица од чега 4.871 (48%) жена. Од тог броја, евидентирано је нова 832 лица. Крајем трећег квартала 2013. године, број незапослених је смањен на 9.076 лица, са нешто мањим учешћем жена, (47%), и нешто већим бројем ново евидентираних, 879. На жалост, смањење броја незапослених од 10,4% није реалан резултат раста привреде, и више је функција промене начина евидентирања и интерпретације података. Деривацијом података из пописа из 2011. године и укрштања са бројем незапослених (децембар 2012. године) може се проценити да на 1000 становника има око 82 незапослена лица, односно око 12% радно способног становништва (85.822). Од укупног броја незапослених у 2012. години, најзаступљенија је популација са средњом стручном спремом (III, IV и V степен) 53,69%, затим лица без квалификација (I и II степен) која учествују са 31,3%, док је учешће оних са високим образовањем најмање 15,01%. Према старосној структури приметно је да су све старосне групе заступљене у готово истом проценту, са изузетком најмлађе (15-19 година) и најстарије (60-65 година), које заједно учествују са 7%. Овај податак је интересантан са становишта разраде локалне стратегије запошљавања и акционог плана, којима би требало избећи фаворизовање одређених старосних група. Висок проценат незапосленог становништва на територији града Зрењанина има неколико кључних узрока. Технолошким напретком и усложњавањем задатака које је потребно обављати на одређеном послу значај посебних знања и вештина је еволуирао. Поред основних стручних знања која су по потребна за одређена занимања и послове, све више се траже и преносива знања и вештине, али и поседовање ширих компетенција и личних карактеристика. Најчешћи разлози незадовољених потреба за радницима средње стручне спреме су недостатак знања и вештина незапослених, дефицитарна занимања, као и чињеница да занимање не постоји у образовном систему. Код младих (испод 35 година) који врло често имају завршен VII - 1 степен стручне спреме, као најчешћи разлог уочава се недостатак радног искуства. Такође је као неодрживо уочено да се као генератор нове запослености у 2012. години јавља јавни сектор са нето стопом креирања послова од око 3,38%. Неопходно је: стимулисати локалне привреднике за активно укључење у дефинисање мера за смањење незапослености подржати процесе преквалификације и доквалификације незапослених радника спроводити процесе преквалификације и доквалификације у складу са потребама познатих послодаваца промовисати предузетништво међу млађом популацијом организовати и подржавати процесе: орадних пракси оволонтерског рада обука на радном месту промовисати нове технологије и иновативност.

Број запослених према сектору делатности

Делатност	Број запослених	% укупно запослених	Пословање некретнинама	114	0,4
Прерађивачка индустрија	7 360	25,5	Укупно	28 857	100
Приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих	4 364	15,1			
Здравствена и социјална заштита	3 046	10,6			
Образовање	2 702	9,4			
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	2 499	8,7			
Саобраћај и складиштење	1 170	4,1			
Пољопривреда, шумарство и рибарство	1 164	4,0			
Државна управа и обавезно социјално осигурање	1 164	4,0			
Грађевинарство	1 130	3,9			
Рударство	867	3,0			
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	776	2,7			
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	546	1,9			
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	525	1,8			
Уметност, забава и рекреација	392	1,4			
Информисање и комуникације	315	1,1			
Финансијске делатности и делатност осигурања	264	0,9			
Административне и помоћне услужне делатности	208	0,7			
Услуге смештаја и исхране	129	0,4			
Остале услужне делатности	122	0,4			

Рурална инфраструктура: Као највећи град у Банату, Зрењанин располаже развијеном инфраструктурном мрежом. Акутни недостатак средстава, гашење индустријске производње и губитак економске моћи града последњих неколико деценија условили су слабо одржавање. Данас, готово целокупна инфраструктура града захтева снажан инвестициони импулс у осавремењавање постојећих, и планско ширење нових капацитета.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: Град Зрењанин заузима површину од 132.698 хектара. Насеља са највећом расположивом површином у овој локалној самоуправи су Град Зрењанин са 19.315 хектара (14,56% укупне површине општине), Меленци са 15.908 хектара (11,99%), Перлез са 10.308 хектара (7,77%), Арадац са 8.855 хектара (6,67%) и Чента са 8.183 хектара (6,17%). Према педолошкој карти Војводине, подручје града је макроскопски подељено на свега две педолошке категорије: карбонатни чернозем на вишим деловима лесне терасе и солоњец - слатина у долини Бегеја. У Банату доминирају чернозем и ритска црница, а знатно је и присуство ритске смонице и солоњца. Дуж корита великих река Тисе и Тамиша заступљено је алувијално земљиште. Педолошки састав земљишта настао је под утицајем више педогенетских фактора: геолошког састава, рељефа, воде, климе, вегетације, човека и фактора времена. Педолошка подлога се састоји од алувијалног земљишта различитог механичког састава, а делимично и од ритске црнице. Од типова земљишта углавном су заступљени солоњци, солођи, смонице, а на сувљим теренима ритска црница, алувијал и гајњача. Површински слој је слој хумуса, а дебљине је од неколико центиметара до 1,5 m. Коришћено пољопривредно земљиште, према попису пољопривреде из 2012. године, обухвата површину од 104.247 ha, што представља 78,6 % укупне површине локалне самоуправе. Од тога, 3.851 ha (3,7 % КПЗ-а) је покривено системима за наводњавање пољопривредних усева и вишегодишњих засада. Системима за одводњавање (цевном дренажом) обухваћено је 3.005 ha (2,9 % КПЗ-а). Каналска мрежа за наводњавање и одводњавање је изграђена у дужини од 1.408.636 метара, али због неадекватног одржавања функционисање је у великој мери

отежано. Овај проблем је веома изражен у периодима са високим нивоом подземних вода, површинских вода и великим количинама атмосферских падавина, тако да су велике површине пољопривредног земљишта у тим периодима поплаване. Због тога је неопходно довођење каналске мреже у оптимално функционално стање, а у случају потребе изградити и додатне канале. (Подаци о изграђености каналске мреже и дренажних система преузети су од ЈВП "ДТД" Зрењанин.) Укупна површина пољопривредног земљишта у својини Републике Србије (државној својини) на територији града Зрењанина износи 37.261,44 ha (35,7 % КПЗ-а), од чега се 23.320,53 ha тренутно даје у закуп.

Структура земљишта по типу у граду Зрењанину

Тип земљишта	Заступљеност у %
Чернозем	57,6
Алувијум	1,9
Ливадска црница карбонатна	6,9
Ливадска црница безкарбонатна	1,2
Ритска црница карбонатна	2,9
Ритска црница безкарбонатна	4,4
Ритска смоница	11,4
Земљиште у заслањавању	11,8
Заслањена земљишта	1,9

Вишегодишњи засади: Од укупних 104.247 ha коришћеног пољопривредног земљишта, под воћњацима и виноградима је незнатан део, свега 450 ha (0,43 % КПЗ-а) под воћњацима и око 81 ha (0,08 % КПЗ-а) под виноградима. Разлог за овако малу површину под виноградима лежи пре свега у неодговарајућем земљишту за ову врсту културе. Последњих година је све више присутан тренд подизања савремених воћњака (опремљених системима за наводњавање кап по кап и противградним системима) али је то још увек у недовољној мери и на малим површинама. Од поменутих 450 ha под воћњацима, 272 ha је плантажног типа а 178 ha је екстензивног типа. Што се тиче винограда, од укупних 81 ha, на површини од 4 ha се узгајају сорте за вино са географским пореклом, на површини од 43 ha се узгајају остале винске сорте, док се на 33 ha држе сорте за јело. Најзаступљеније воћне врсте су: јабуке (107 ha), кајсије (95 ha), вишње (66 ha) и шљиве (66 ha). Од осталих врста, узгајају се још: крушке (23 ha), брескве (7 ha), ораси (20 ha), лешници (28 ha) и остало воће (33 ha).

Сточни фонд: Површина за узгој крмног биља: 3.705 ha Принос: детелина: 1.986 t, луцерка: 23.382 t, Ливаде: 6.277 ha са укупним приносом од 10.154 t Пашњаци: 13.057 ha са укупним приносом од 11.351 t Стока: Број доведа: 15.492 (од тога 6.797 краве) Свиње: 35.296 (од тога 2.957 крмаче) Овце: 14.288 (од тога 9.819 оваца за приплод) Козе: 2.451 Стока на испаша: говеда: 6.169, овце: 10.558, козе: 322 Коњи: 264 Кокоши: 258.291 Ђурке: 44.988 Патке: 5.429 Гуске: 4.423 Остала живина: 3.595 Кошнице пчела: 7.870 Што се тиче узгоја рибе, на територији града Зрењанина постоји више десетина рибњака (укупне површине око 165 ha) на којима се углавном узгаја шаран. Највећи произвођачи су Рибарско газдинство „Ечка“ Зрењанин и ПТП „Рибобел“ ДОО Зрењанин чија је основна делатност узгајање слатководних аквакултура. Закључно са I кварталом 2012. године, произвели су 4.381 t рибе, с тим да је учешће РГ „Ечка“ било 97,85%.

Механизација, опрема и објекти: Једноосовински трактори: 1.084 (ПГ: 1.045); Старији од 10 година: 1.028 Двоосовински трактори: 5.405 (ПГ: 3.322); Старији од 10 година: 4.650 Комбајни: 614 (ПГ: 500); Старији од 10 година: 537 Берачи кукуруза: 978 Плугови: 4.785 Тањираче: 1.570 Дрљаче: 2.432 Сетвоспремачи: 1.782 Ротофрези: 177 Растурачи минералног ђубрива: 2.183 Растурачи стајњака: 231 Сејалице: 2.204 Прскалице: 2.363 Приколице: 5.411 Косилице: 1.111 Објекти за смештај говеда: 2.509 (ПГ 2.073) Објекти за смештај свиња: 10.043 (ПГ 5.076) Објекти за смештај кокошака носиља: 3.018 (ПГ 2.762) Објекти за смештај остале стоке: 1.767 (ПГ: 1.571) Кошеви за кукуруз: 5.268 (ПГ: 4.425) Амбари: 181 (ПГ: 152) Силоси: 99 (ПГ: 26) Сушаре: 30 (ПГ: 27) Објекти за силажу: 77 (ПГ: 61) Објекти за смештај пољопривредних машина и опреме: 4.075 (ПГ: 2.748) Хладњаче: 14 (ПГ: 13) Стакленици: 17 (ПГ: 11) Пластеници: 1.013 (ПГ: 252)

Радна снага: Према попису пољопривреде из 2012. године на 6.990 регистрованих пољопривредних газдинстава било је 14.463 стално запослених и то 9.006 мушкараца и 5.457 жена. На породичном газдинству је радило 13.759 лица док је на газдинству правног лица/предузетника радило 704 лица. Структура газдинстава према броју чланова и стално запослених на газдинству је следећа: 5.458 газдинстава је имало 1 или 2 члана / стално запослених, 1.393 ПГ је имало 3 или 4 члана, 119 ПГ је имало 5 или 6 чланова и 20 ПГ је имало више од 7 чланова. У погледу нивоа обучености носилаца, управника, односно доносилаца одлука на пољопривредном газдинству, њих 2.942 има само пољопривредно искуство стечено праксом, 211 их је похађало курсеве из области пољопривреде, 453 има пољопривредну средњу школу, 2.709 има завршену неку другу средњу школу, 171 има завршену пољопривредну вишу школу или факултет, 504 има завршену неку другу вишу школу или факултет и њих 377 је похађало курсеве о пољопривреди у 2012. години.

Структура пољопривредних газдинстава: На територији града Зрењанина је регистровано укупно 6.990 пољопривредних газдинстава што представља 15,8 % од укупног броја домаћинства. Од тог броја 219 пољопривредних газдинстава (ПГ) је без земљишта, 2.618 ПГ има мање од 1 ha, 951 ПГ има од 1-2 ha, 1.089 ПГ од 2-5 ha, 801 ПГ има од 5-10 ha, 537 ПГ од 10-20 ha, 256 ПГ од 20-30 ha, 222 ПГ од 30-50 ha, 206 ПГ од 50-100 ha, 91 ПГ има више од 100 ha коришћеног пољопривредног земљишта. Просечно коришћено пољопривредно земљиште по газдинству износи 14,91 ha. Што се тиче структуре пољопривредних газдинстава према броју условних грла стоке, ситуација је следећа: 5.933 ПГ има мање од 4 условна грла (УГ), 569 ПГ има од 5-9 УГ, 211 ПД има од 10-14 УГ, 74 ПД има од 15-19 УГ, 160 ПД има од 20-49 УГ, 29 ПД има од 50-99 УГ, 11 ПД има од 100-499 УГ и 3 ПД имају више од 500 условних грла.

Производња пољопривредних производа: Житарице, као најзаступљеније пољопривредне културе на територији града Зрењанина гаје се на укупно 59.406 ha. Две најзначајније су: пшеница са укупним годишњим приносом од 76.606 тона и просечним приносом од 4.570 kg/ha код породичних газдинстава, односно 6.162 kg/ha код привредних друштава и задруга, и кукуруз са укупним годишњим приносом од 229.470 тона и просечним приносом од 5.406 kg/ha код породичних газдинстава, односно 7.342 kg/ha код привредних друштава и задруга. Од индустријског биља (укупна површина на којој се узгајају износи 14.714 ha), значајно место заузимају: шећерна репа са укупним годишњим приносом од 97.809 тона и просечним приносом од 61.245 kg/ha и сунцокрет са укупним годишњим приносом од 31.195 тона и просечним приносом од 2.470 kg/ha. Крмно биље се узгаја на површини од 2.686 ha са укупним годишњим приносом од 46.873 тона. Што се тиче воћарских култура, најзаступљеније су јабуке са око 110.000 стабала и укупним приносом од 2.382 тоне и шљиве са око 70.000 стабала и приносом од 1.457 тона.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: Број регистрованих задружних организација које активно функционишу на територији локалне самоуправе је 9 и њихова претежна област ангажовања је организација пољопривредне производње, откуп и пласман производа и набавка и продаја репроматеријала, лоша приватизација предузећа из пољопривредног, прехранбеног и прерађивачког сектора, непознаница у производњи - произвођачи не знају цене коштања својих производа и каква је стратегија барем краткорочно тј. које гране производње ће се условно „форсирати“ у датој години производње (нпр. ове 2015. године биће засејано пуно мање шећерне репе јер шећеране нису исплатиле предату шећерну репу, уљаре не износе своје потребе за прерадом те се никад не зна које површине ће бити под овом културом...), кашњење у доношењу важних подзаконских аката - уредби, правилника. Број постојећих произвођачких удружења у примарној пољопривредној производњи је 8 и њихова улога је организовање производње на површинама у власништву њихових чланова, заједнички наступ у пласману пољопривредних производа и репроматеријала и едукација чланова удружења. Удружења имају велику улогу и значај за унапређење пољопривреде на подручју локалне самоуправе.

Трансфер знања и информација: Постигнут је врло добар ниво ефикасности и функционалности система преноса знања и информација и он се остварује путем семинара, обука, зимских школа и предавања организованих од стране произвођачких удружења, пољопривредних саветодавних стручних служби, задружних организација градске управе и медија на подручју јединице локалне самоуправе.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	3.000.000,00	100	100.000,00	0,00
2	Одрживо коришћење пољопривредног земљишта	201.1	4.000.000,00	100	20.000,00	0,00
3	Органска производња	201.3	1.000.000,00	100	100.000,00	0,00
	УКУПНО		8.000.000,00			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	8.000.000,00
Планирана средства за директна плаћања	0,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	8.000.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	0,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	0,00
Пренете обавезе	0,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Ове мере утицаће на развој и унапређење пољопривредне производње и руралног развоја на територији Града, кроз унапређење услова на тржишту кредита које одобравају банке корисницима кредита намењених подстицају развоја пољопривреде, односно за примарну пољопривредну производњу - набавку обртних средстава и набавку нове пољопривредне механизације и опреме. Такође, сврха ових мера је и унапређење руралне економије, оснаживање и равномеран развој пољопривредних газдинстава и квалитета руралног становништва кроз повећану конкурентност малих пољопривредних произвођача, мотивисање руралног становништва да активно учествује у друштвеном животу, развоју заједнице, побољшању животних услова као и социјална димензија. Реализација Програма, односно дефинисане мере допринеће: смањењу производних трошкова побољшању конкурентности породичних пољопривредних газдинстава повећању продуктивности газдинства. Концепт примене мера у области органске и контролисане производње, заснован је на коришћењу природних ресурса и регулаторних механизма како би се заменили потенцијали загађујући импути и осигурала одржива производња. Агротехничке мере и биолошке (физичке/хемијске) методе се пажљиво бирају и уравнотежују, узимајући у обзир заштиту здравља, како произвођача, тако и потрошача и животне средине а што за крајњи циљ има: - уравнотежену биљну и сточарску производњу која уважава природне системе и циклусе, побољшава квалитет земљишта, воде и ваздуха, - повећање броја произвођача укључених у програм, - повећање површина земљишта под контролисаном и органском производњом, - успостављање контролисане и органске производње као целовитог система управљања и производње хране, која се базира на еколошкој пракси, биодиверзитету, очувању природних ресурса и високих стандарда за добробит животиња, - производњу различитих пољопривредних производа уз примену поступака који нису штетни за здравље људи, биљака, животиња и животну средину, - рационално коришћење енергије и природних ресурса: земље, воде, органских материја и другог, - производњу квалитетне и здравствено безбедне хране, - економску одрживост кроз повећање конкурентности, јачања тржишне оријентисаности, већа и ефикаснија помоћ и подршка произвођачима, - социјалну одрживост кроз већу одговорност према захтевима потрошача, подстицање производње квалитетније хране и њене безбедности и равномернији рурални развој, и - еколошку одрживост кроз ефикасније усвајање и развој еколошких и осталих стандарда за добробит заједнице. Потенцијални корисници мера подршке су физичка или правна лица, са територије Града: носиоци регистрованих пољопривредних газдинстава са активним статусом, организације и институције које се баве органском производњом или које ће се укључити у току 2021. године, произвођачи који су започели процес контролисане пољопривредне производње, као и произвођачи производа са ознаком географског порекла.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: По усвајању Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију града Зрењанина за 2021. годину од стране Градског већа, исти се објављује на званичном сајту града. Информисање потенцијалних корисника о мерама Програма, врши се путем предавања за локално становништво и путем локалних медија. Информисање потенцијалних корисника врши се и непосредним контактом у просторијама Градске управе.

Мониторинг и евалуација: Градска управа обавља послове на изради предлога Програма и реализације мера након усвајања од стране Градског већа града. Током периода реализације Програма, мониторинг и евалуацију врши Градска управа и Комисија за праћење реализације мера Програма подршке, као радно тело, коју формира Градоначелник града Зрењанина (у даљем тексту: Градоначелник града), на бази годишњег извештаја.

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.1.1. Образложење: У складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развој (Сл. гласник РС бр. 10/13 и 142/14) јединице локалне самоуправе могу да утврђују мере које се односе на набавку нових пчелињих друштава и опреме за пчеларство. Предложена мера ће набавком нових пчелињих друштава и опреме за пчеларство допринети бржем развоју и унапређењу пољопривредне производње и руралног развоја на територији града. Такође, сврха ових мера је и унапређење руралне економије, оснаживање и равномеран развој пољопривредних газдинстава кроз повећану конкурентност малих пољопривредних произвођача. Ова мера је у складу и са националном и са локалном аграрном политиком, односно Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године.

2.1.2. Циљеви мере: Позитиван утицај намењен подстицају пољопривреде и руралног развоја, и то примарне пољопривредне производње, повећање конкурентности малих пољопривредних произвођача, стабилизација дохотка и прилагођавање тржишним условима.

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Није применљиво.

2.1.4. Крајњи корисници: Корисници подстицајних средстава могу бити физичка лица са пребивалиштем на територији града која имају регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава са активним статусом на територији града Зрењанина.

2.1.5. Економска одрживост: Нема економске одрживости.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник треба да има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом, да има пребивалиште и производњу на територији града Зрењанина.

2.1.7. Специфични критеријуми: Корисници који конкуришу могу имати од 5 до 50 кошница.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.6.1	Набавка нових пчелињих друштава
101.6.2	Набавка опреме за пчеларство
101.6.3	Набавка возила и приколица за транспорт пчелињих друштава

2.1.9. Критеријуми селекције:

2.1.10. Интензитет помоћи: Износ подстицаја по кориснику је 100%.

2.1.11. Индикатори/показатељи:

2.1.12. Административна процедура: Градска управа ће објавити јавни позив физичким лицима-пољопривредним произвођачима. Јавни позив биће објављен на интернет страници града, www.zrenjanin.rs, и њиме ће бити утврђени услови и начин коришћења подстицајних средстава, као и рок до којег корисници треба да поднесу пријаву о прихватању сарадње на реализацији наведене мере подршке. По добијању пријаве о прихватању услова из Програма подршке Градска управа ће са пољ.газдинствима закључити уговор о међусобним правима и обавезама у реализацији мере подршке - Набавка нових пчелињих друштава и опреме за пчеларство. Након пријема и обраде појединачних

захтева Градска управа подносиоцу захтева доставља обавештење, односно сагласност да може започети поступак доделе-Набавка нових пчелињих друштава и опреме за пчеларство за које су прихватили услове из овог програма. Средства предвиђена овом подстицајном мером одобраваће се према редоследу достављања захтева од стране пољопривредних газдинстава, до утрошка средстава обезбеђених за ову намену. Такође, међусобна права и обавезе у вези са коришћењем-Набавка нових пчелињих друштава и опреме за пчеларство, уређују се Уговором који закључују град и корисник средстава. Програм подршке спроводи Градска управа. Средства за реализацију Програма подршке додељују се бесповратно до утрошка средстава, а користиће се под условима и на начин утврђен овим програмом и текстом јавног позива. Контролу наменског коришћења средстава вршиће Комисија коју ће образовати Градоначелник града. Уколико се утврди да подстицајна средства нису наменски искоришћена или су делимично наменски искоришћена, активираће се казнене одредбе из закљученог уговора.

2.2. Назив и шифра мере: 201.1 Одрживо коришћење пољопривредног земљишта

2.2.1. Образложење: У складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развој (Сл. гласник РС бр. 10/13 и 142/14) јединице локалне самоуправе могу да утврђују мере које се односе на одрживо коришћење пољопривредног земљишта. Ова мера је у складу и са националном и са локалном аграрном политиком, односно Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године. Претње земљишту су многобројне, највећи број тих претњи условљен је радом човека, а то су загађење, заузимање земљишта од стране саобраћајне и урбане инфраструктуре, чиме се земљиште неповратно губи за пољопривредну производњу. Постоје неки природни процеси, али човек може на основу резултата анализе земљишта и претходних искустава да та земљишта приведе пољопривредној производњи у корист човека. Један од циљева заштите животне средине је очување плодности пољопривредног земљишта. Већ данас неких 16% земљишта у ЕУ је погођено деградацијом, 45% земљишта показује низак садржај органских материја, а 9% земљишта у Европи се користи као грађевинско земљиште. Земљиште је природни ресурс, које између осталих садржи органску материју, која је неопходна за живот биљкама, животињама, микроорганизмима и људима. Оно је по површини ограничено, а по природи и уништиво добро. Споро се образује, а у процесу деструкције брзо се уништава. Квалитет земљишта подразумева правилно одржавање његових особина: физичких особина, водно-ваздушног режима, хемијских, микробиолошких и других. Ове особине не треба посматрати одвојено, јер су оне често у међусобној зависности. Живот у земљишту биће интензивнији и јачи уколико у њему у симбиози живе масовне популације што већег броја врста. Само у једном граму здравог земљишта налази се просечно око: милијарду бактерија, стотине хиљада гљива и актиномицета, стотине алги и десетине протозоа. Досадашња истраживања указују да је смањење биодиверзитета земљишта, односно садржаја органске материје у њему, директна последица неадекватне примене синтетичког азотног ђубрива. Тиме се подстиче развој микроорганизама у земљишту који се хране органском материјом, па се смањује њен садржај у земљишту. Разлагањем органске материје, опада способност земљишта да задржи органски азот. Велики део азота тада у нитратном облику отиче и загађује надемне и поцемне воде, док један део одлази у атмосферу у облику азотног оксида (N₂O) који као гас ствара ефект стаклене басте. Скоро 300 пута је опаснији од угљен-диоксида у погледу заробљавања сунчеве топлоте и повећавања глобалног загревања. Ерозија земљишта ветром и водом, као последица ниског садржаја органске материје, закисељавање проузроковано минералним ђубривима и киселим кишима, заслађивање проузроковано наводњавањем, загађење тешким металима, умањена микробиолошка активност, су све више изражени процеси деградације земљишта. Корисници ће овом мером (узорковањем земљишта) утврдити квалитет земљишта код Организације која се бави овом делатношћу.

2.2.2. Циљеви мере: Власник, односно корисник, обрадивог пољопривредног земљишта дужан је да као добар домаћин и по правилима кодекса добре пољопривредне праксе, земљиште редовно обрађује и примењује мере утврђене како, Законом о пољопривредном земљишту тако и другим одговарајућим прописима. Поменути Законом предвиђена су правила која се односе на начин коришћења пољопривредног земљишта па је забрањено: испуштање и одлагање опасних и штетних материја; коришћење обрадивог земљишта у непољопривредне сврхе; уситњавање катастарских парцела обрадивог пољопривредног земљишта; причињавање пољске штете итд. Ради заштите пољопривредног земљишта предузимају се одговарајуће противерозивне мере као и заштита земљишта од климатских утицаја и елементарних непогода. Одрживо коришћење и заштита пољопривредног земљишта остварује

се и мерама уређења пољопривредног земљишта, под којима се према Закону о пољопривредном земљишту, подразумевају поступци: комасације, добровољног груписања земљишта и мелиорације. Ради ефикасније заштите пољопривредног земљишта у Републици Србији установљен је информациони систем о пољопривредном земљишту. Неке од метода које се примењују у органском системима пољопривреде, а које имају за циљ између осталог и унапређење постојећег биодиверзитета пољопривредног земљишта су: примена ширих плодореда, конзервацијска обрада земљишта, технологија покровних усева, зелени угар, малчирање, компостирање и др.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Није применљиво.

2.2.4. Крајњи корисници: Корисници подстицајних средстава могу бити физичка и правна лица са пребивалиштем на територији града која имају регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава са активним статусом на територији града Зрењанина.

2.2.5. Економска одрживост: Нема економске одрживости.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник треба да има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом, да има пребивалиште и производњу на територији града Зрењанина.

2.2.7. Специфични критеријуми: Корисници морају имати рачун код Организације која се бави овом делатношћу за услуге провере квалитета земљишта. Бићи дефинисано јавним позивом.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
201.1.1	Одрживо управљање земљиштем

2.2.9. Критеријуми селекције:

2.2.10. Интензитет помоћи: Износ подстицаја по кориснику је 100%.

2.2.11. Индикатори/показатељи:

2.2.12. Административна процедура: Градска управа ће објавити јавни позив физичким лицима-пољопривредним произвођачима. Јавни позив биће објављен на интернет страници града, www.zrenjanin.rs, и њиме ће бити утврђени услови и начин коришћења подстицајних средстава, као и рок до којег корисници треба да поднесу пријаву о прихватању сарадње на реализацији наведене мере подршке. По добијању пријаве о прихватању услова из Програма подршке Градска управа ће са пољопривредним газдинствима закључити уговор о међусобним правима и обавезама у реализацији мере подршке. Након пријема и обраде појединачних захтева Градска управа подносиоцу захтева доставља обавештење, односно сагласност да може започети поступак доделе за које су прихватили услове из овог програма. Средства предвиђена овом подстицајном мером одобраваће се према редоследу достављања захтева од стране пољопривредних газдинстава, до утрошка средстава обезбеђених за ову намену. Такође, међусобна права и обавезе у вези са коришћењем, уређују се Уговором који закључују град и корисник средстава. Програм подршке спроводи Градска управа. Средства за реализацију Програма подршке додељују се бесповратно до утрошка средстава, а користиће се под условима и на начин утврђен овим програмом и текстом јавног позива. Контролу наменског коришћења средстава вршиће Комисија коју ће образovati Градоначелник града. Уколико се утврди да подстицајна средства нису наменски искоришћена или су делимично наменски искоришћена, активираће се казнене одредбе из закљученог уговора.

2.3. Назив и шифра мере: 201.3 Органска производња

2.3.1. Образложење: Органска пољопривреда је дугорочно одржива, доприноси заштити животне средине и јавног здравља, подлеже различитим методама у којима се огледају основне особине овакве пољопривредне производње, као што су аграрне мере које штите плодност земљишта, специфична средства за заштиту од болести и штеточина, ђубрива која не утичу на измену својства земљишта у негативном смислу нити остављају резидуе у јестивим деловима биљака, те друге мере. Органска производња подлеже законској регулативи, којом су прописане дозвољене методе органске производње, начин складиштења и транспорта, као и поступак сертификације. Сертификација органских производа је важна на неколико начина: пре свега, сертификат гарантује здравствено безбедан производ произведен у складу са принципима органске производње, али и у комерцијалном смислу обезбеђује конкуритивност произвођачу на тржишту. Органска пољопривреда широм света доживљава континуиран раст. Исти случај је и у Србији, са тим што се органски произвођачи сусрећу са многим проблемима у свом раду, као што су недоступност семенског материјала и ђубрива, због чега се у Србији производња ослања углавном на стајњак и компост. Општа неразвијеност сточарства утиче на то да су и количине доступног стајњака недовољне. У погледу средстава за заштиту биља од болести и штеточина, српски произвођачи се и у тој области сусрећу са проблемима. Из тог разлога је неопходна реализација циљева дефинисаних у Стратегији пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године ("Сл.гласник РС", број 85/2014). Управо због оваквих мањкавости, веома је важно разумети процес контроле и сертификације у органској биљној производњи, како би се обезбедио здравствено исправан финални органски производ.

2.3.2. Циљеви мере: Основни циљеви органске производње су: повећање плодности земљишта, минимизирање енергетских инпута на пољопривредним добрима, смањење ризика по околину, уравнотежена биљна и сточарска производња која уважава природне системе и циклусе, одржавање постигнутог нивоа производње. Једна од најважнијих специфичности органске пољопривредне производње јесте принцип јединства биљне и сточарске органске производње, односно тежња да се производња обавља у затвореном систему. Из тог разлога је газдинство које се бави органском производњом мешовитог типа, те осим ораница поседује и различите површине (травњаке, шуме, итд.), али и стоку. На тај начин газдинство обезбеђује стајњак, као и друге неопходне материјале. Контрола и сертификација су гаранција потрошачу да је органски производ произведен по свим захтевима Закона о органској производњи и свим пратећим правилницима. Улога контролних организација је да својим непристрасним програмом контроле и сертификације обезбеде поштовање свих правила у органској производњи и висок квалитет крајњих производа.

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Није применљиво.

2.3.4. Крајњи корисници: Корисници подстицајних средстава могу бити физичка и правна лица са пребивалиштем на територији града која имају регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава са активним статусом на територији града Зрењанина.

2.3.5. Економска одрживост: Органска производња је економски исплатива - органска пољопривреда не подразумева изузетно скупе процесе, већ процесе који су у знатној мери (изузев повећане потребе за сезонском радном снагом) и јефитинији у односу на оне који су у употреби у конвенционалној пољопривреди, али је зато крајњи производ скупљи, те је економска оправданост овакве производње очигледна. Осим тога, овај концепт производње одликује се и враћањем храњивих материја у земљиште кроз рециклажу биљног и животињског отпада, чиме се не само смањује употреба необновљивих ресурса, већ се и економски и финансијски појачава ефекат производње и дугорочно се утиче на читав локални (па и национални) привредни систем кроз подстицаје прерађивачкој индустрији да приступи и преради отпада (биомаса, биодизел, други материјали који се рециклажом трансформишу у енергетски искористиве, итд.)

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник треба да има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом, да има пребивалиште и производњу на територији града Зрењанина.

2.3.7. Специфични критеријуми: Специфични критеријуми ће бити накнадно дефинисани.

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
201.3.1	Садни и семенски материјал дозвољен за употребу у органској производњи
201.3.2	Контрола и сертификација
201.3.4	Друге инвестиције које се односе на органску производњу а део су свих осталих мера руралног развоја

2.3.9. Критеријуми селекције:

2.3.10. Интензитет помоћи: Износ подстицаја по кориснику је 100%.

2.3.11. Индикатори/показатељи:

2.3.12. Административна процедура: Градска управа ће објавити јавни позив физичким лицима-пољопривредним произвођачима. Јавни позив биће објављен на интернет страници града, www.zrenjanin.rs, и њиме ће бити утврђени услови и начин коришћења подстицајних средстава; као и рок до којег корисници треба да поднесу пријаву о прихватању сарадње на реализацији наведене мере подршке. По добијању пријаве о прихватању услова из Програма подршке Градска управа ће са пољопривредним газдинствима закључити уговор о међусобним правима и обавезама у реализацији мере подршке. Након пријема и обраде појединачних захтева Градска управа подносиоцу захтева доставља обавештење, односно сагласност да може започети поступак доделе за које су прихватили услове из овог програма. Средства предвиђена овом подстицајном мером одобраваће се према редоследу достављања захтева од стране пољопривредних газдинстава, до утрошка средстава обезбеђених за ову намену. Такође, међусобна права и обавезе у вези са коришћењем, уређују се Уговором који закључују град и корисник средстава. Програм подршке спроводи Градска управа. Средства за реализацију Програма подршке додељују се бесповратно до утрошка средстава, а користеће се под условима и на начин утврђен овим програмом и текстом јавног позива. Контролу наменског коришћења средстава вршиће Комисија коју ће образовати Градоначелник града. Уколико се утврди да подстицајна средства нису наменски искоришћена или су делимично наменски искоришћена, активираће се казнене одредбе из закљученог уговора.

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	Војводина	рзс*
Регион	Регион Војводине	рзс*
Област	Средњобанатска област	рзс*
Град или општина	град	рзс*
Површина	1327 км ²	рзс*
Број насеља	22	рзс*
Број катастарских општина	27	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	/	
Демографски показатељи		
Број становника	123362	рзс**
Број домаћинства	44470	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, км ²)	91	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	93,42	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	/	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	17445 (11,14%)	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	20635 (16,72%)	рзс**
Просечна старост	42,2	рзс*
Индекс старења	број становника старијих са 60 и више година 30224 број становника од 0 до 19 година 24421.	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	12580 (11,87%)	рзс*
Основно образовање (%)	21403 (20,20%)	рзс*
Средње образовање (%)	55729 (52,61%)	рзс*
Више и високо образовање (%)	15995 (15,10%)	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	/	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	равничарски	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	/	Интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	умерено-континентална	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	583	Интерни
Средња годишња температура (oC)	11,5	Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Тиса, Тамиш, Бегеј, Караш, ДТД	Интерни
Површина под шумом (ha)	5263	рзс*

Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	/	рзс*
Почумљене површине у претходној години (ha)	/	рзс*
Посечена дрвна маса (m3)	39394	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	6990	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	/	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	/	
- правна лица и предузетници (%)	/	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	104247	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	/	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)	104247 (100%) (оранице и баште 81656, воћњаци 450, виногради 81, ливаде и пашњаци 21775, остало 286)	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)	81656 (100%) Жита 59406, индустријско биље 14714, поврће 917, махунарке 45, кромпир 305, шећерна репа 2379, крмно биље 2686, остало 1204.	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	14,91	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	/	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	/	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	323	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)	2,9%	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	3851	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)	/	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	22.829,5	Интерни
- физичка лица (%)	/	Интерни
- правна лица (%)	/	Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	говеда 15492, свиње 35296, овце 14288, живина 316713, кошнице пчела 7870.	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	трактори 5405, комбајни 614, остала механизација 25227	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	26960	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	хладњаче 14, сушаре 30, стакленици 17, пластеници 1013.	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha, број ПГ)	минералног ђубрива 74991 ха, 4818 ПГ -чврстог стајњака 4920 ха, 2462 ПГ -течног стајњака 289 ха, 32 ПГ -сред.за заш. биља 73262 ха, 4949ПГ	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	14463	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ha)	/	рзс***
Годишње радне јединице (број)	на породичном ПГ 13759, -на ПГ правног лица 704.	рзс***

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	6585	Интерни
Производња пољопривредних производа (количина):		
- биљна производња (t)	17	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	/	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева (km)	/	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	поште 38, тел. претплатници 41336	рзс*
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	41336	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	38500	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м ³)	25258	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м ³)	6918	рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	/	Интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	/	рзс*
Број становника на једног лекара	92	рзс*
Број корисника социјалне заштите	367	рзс*
<i>Диверзификација руралне економије</i>		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	10437	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности (30) (број)	-пољопривреда, шумарство и рибарство 964, -снабдевање водом и управљање отпадним водама 686.	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	Број туриста 15147, просечан број ноћења 3,31	рзс*
<i>Трансфер знања и информација</i>		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	/	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	/	ПССС

Датум и место

Потпис овлашћеног лица у АП/ЈЛС